



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philomathi Mvsae Ivveniles

Alexander <VII., Papst>

Coloniae Vbiorum [i. e. Amsterdam?], 1645

XVIII. Dies Bacchanales Anni M DC XXXI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12750

X V I I I .

D I E S B A C C H A N A L E S
A N N I M D C X X I .

In nuptiis Io. Francisci fratris, ac Beatricis Fafsonæ, Iulius Sacchettus Cardinalis, Ferrariæ Legatus, Bernardinum Spadam Cardinalem, Bononiæ Legatum, & Carolum, Mantuæ Ducem, cum filio ac nuru Principibus, invitavit. Ludi militares dati, machinis adhibitis, ac musicis cantibus. Tum Legatus Spada Conradi urbem ac stagna lustravit, oblectationis gratia. Auctor qui omnibus illis interfuerat, sequenti die, bona fide, singula, ac mutuos etiam sermones, refert hoc carmine; quod eidem Cardinali Bononiam misit.

Tristia si libuit querulo describere cantu
Funera, congestis vexantia cladibus urbes,
Et mores damnasse malos; modo læta reponas,
Musa, licet, damnorum expers, intacta periclis,
Et castigatæ referas solatia mentis.
Vivimus, ô socii, mediis in cædibus usque
Illæsi, gemino cursu defendit aquarum
Sic pater Eridanus, Venetis qua appellitur oris,
Et qua piniferæ spectantur stagna Ravennæ.
Proxima quin Rheni proles videt ecce salutem,
Sospes Apollinæ quam debet. Felsina curæ

Pur-

Purpurei Spadæ, quam bruma, & lassa reducit
 Funeribus Libitina suis. Ferraria, votum
 Cælo solve libens, & flexo Numen adora
 Poplite: non Baccho trivium, non compita ludant;
 Non Venus insultet campis; sed casta beatos
 Tecum sparge jocos, & frugi munere mensæ
 Concipe lætitiâ; nec desit scena theatris,
 Sed quæ virginibus rigidoque sit apta Catoni;
 Moribus informet mentes, & viribus artus.
 Incipe, fraternis præluceat sidere fausto
 Iulius in thalamis; superum gratissima curâ
 Iulius, è claro desponsam germine fratri
 Qui jungit, sancto religans connubia nexu;
 Incipe, sparge jocos; hilari convivâ sensu,
 Et circum innocuo celebrentur festa lepore.
 Pegmata vicino consurgant æmula cælo
 Vectibus arcanis, inferni mœnia Ditis
 Ostentent sese flammis, & sulphure tetto;
 Aut imitata salum tremulo trepidare labore
 Lympha levis fluctu, timeat spectare coronâ
 Naufragium puppis, fictoque expalleat Orcò;
 Extemplo niteant nativis floribus arva
 Et colles, fluviique fugax obmurmuret unda,
 Hinc audax Phaëthon, currus auriga paterni,
 Decidat, hinc galea fulgens atque ægide Pallas;
 Hinc sævus Mavors, Titan hinc axe coruscus,
 Et Venus & Veneris proles simulentur ab astris.
 Sedibus Elysiis Trojanus militet heros,
 Rupe sub Ætnæa gladium Titania proles
 Efformet, rigidaque manus incude fatiget.

Romani vario transcurrat in æthere motu
 Imperii genius, Tiberis præterfluat unda,
 Et Padus, & Tuscæ non impar gloria gentis
 Arnus : ubi placidis compleverint vocibus aures
 Multifono cantu & gratis concentibus aula ;
 Aera per liquidum fortes Ferraria cives
 In campum demittat ovans, fulgentibus armis
 Et galea nitidos, ingens quam pluma coronet,
 Undique cristata. hos longis concurrere bello
 Inspicias hastis, validoque effringere utrinque
 Pectoris occursum, mox nudis ensibus ora
 Appetere, atque ictus iterare in casside cecos
 Ad mortem, ni tela Duces, dirimentia rixam,
 Opponent, iraque graves in castra reducant.
 Hos inter, geminos tenera certamen amores
 Conserere armatos dextra, lethumque minari,
 Militiæque pares credas puerilibus annis.
 Dulce decus ludo spectatrix turba ministret ;
 Heroes, equitesque simul, juvenesque senesque,
 Matronæ, nuptæque una, mixtæque puellæ
 Assideant gradibus. medio sed sponsa theatro
 Vna supra cunctas niveo candore Beatrix
 Purpureum niteat : cui ludi & scena laboret,
 Cui celebrata suis ducantur festa triumphis.
 Ardeat obrutu dilectæ conjugis uno
 Franciscus, veroque assuetus pectora Marti
 Ludicra Alexander dignetur bella parare :
 Iulius, Eridani placido moderamine gentem
 Qui regit, & sacro præfulget nobilis ostro,
 Gandeat obsequiis præsens, cumuletque theatrum.

Regia

Regia conveniat Germanis sospes ab armis
 Gens Gonzaga, feris belli vexata procellis,
 Non animos demissa tamen. stet Carolus ore
 Magnanimus læto, nurus hinc, & natus, & aula
 Grata cohors, dudum amissos quos Mantua plorat.
 Tuque ô Felsineæ moderator provide gentis,
 Laurea cui circum crines & purpura ludit,
 Laudatum venies, docta stipante corona,
 Et scenam, & thalamum, & fidi spectacula belli.
 Mox ubi perfunctis Baccho, jejunia sacri
 Indicent cineres, nostris spatiabere in undis,
 Nec prius Italicam Rhēni remeabis ad urbem,
 Quam te detineant piscosi stagna Cymacii.
 Digressos tecto, post Phœbi exordia, lintre,
 Qua Padus in geminum scindit se parvulus alveum,
 Hesperus Argentiæ dabit hinc appellere muris.
 Interea dum nauta regit temone, trahentemque
 Urget equum socius fuste, & retinacla gubernat,
 Ducentur placidis Musarum gaudia curis,
 Seu tua Mantoum vincentia carmina vatem
 Seu rhythmis mirer, nativa & condita lingua.
 Tum fidibus tentare melos, digitisque loquaces
 Mobilibus velox huc illuc pellere chordas
 Orpheus, Hispana Regis digressus ab aula;
 Pectine concentus alter cui reddere eburno,
 Et variare sonos. Ligurem committere Gallo
 Ad rixam libeat modo, dum certamina gentis
 Quisque suæ, veteres gaudet cecinisse triumphos.
 Scommata festivo succedant jacta lepore,
 Et risum moveant præclara poemata vatis

Qui duro Solymas arces canit hoste receptas,
 Felsineis mutata modis, truncisque ligata
 Vocibus, inque rudem vulgi conversa loquelam,
 Tum navis juvet obductas aperire fenestras,
 Amnis & undisoni ripas spectare fugaces,
 Seu puppim ascensu superare, & noscere campos,
 Ad laevam villas inter Garbana nitentes,
 Nec procul Estensis laudata palatia Borfi.
 Dexteram habent valles, olim dixere Padusæ
 Stagna; illinc tenui fluitabat Sandalus urna,
 Hinc memorata diu stat Molinella vetustis
 Cædibus, Herculeæ & Veneto dum milite Vbaldus
 Sistitur Urbinas, Tusco & gens exul ab Arno.
 Postridie Argenta solvemus, & amne secundo
 Cernere erit qua bellantum Bastia cruorem
 Miscuit Eridano, cum Alphonsus in agmina victor
 Roborei Patris, ferventibus irruit armis;
 Navibus antiqui junctis nam forte Vatreni
 Zaniolam hic tacito trajecit milite fossam,
 Atque duces subita percussos strage peremit,
 Dum Prolegatus Rheni vix sospes ad arva
 Evadit profugus, Martisque pericula damnat.
 Mox Longastrini lævo nos aggere navis
 Altera trajecto, falsis & fluctibus æquor
 Excipient. spatii late diffusa solutis
 Stagnat planities, nullis exculta colonis;
 Non juga sentit ager, nec vomere cedit acuto,
 Parva ratis superat, pellentibus incita remis.
 His docti faciles versare ligonibus undas,
 Et calamo tenui contexta mapalia terræ.

Conde-

Condere, qua surgunt tumuli. quin cura recentum
 Ædificare casas didicit, cœmenta redemptor.
 Et lateres vedtat, mediisque addensat in undis.
 Nereus Hadriaco populis alimenta ministrat
 Grata sinu; geminis valles interfluit oris,
 Alternatque vices, & certis legibus arctas
 Itque reditque vias, ac tandem divite vena
 Ingreditur, piscesque parens ad stagna meantes,
 Innumeras acies, & densa volumina ducit.
 Parvula limoso concrescunt semina fundo,
 Et venit undarum messis, cum sidere læto
 Scorpius, aut lunæ complet vaga cornua Libra,
 Turbaturque polus, nocturnumque æstibus æquor.
 Lucida tunc odisse juvat cæli astra sereni,
 Ventorumque graves optare in prælia vires:
 Postulat id superos communi voce sacerdos
 Ante aram, precibusque sacris pia vota secundat.
 Vna hæc fœcundat valles, atque arva Cymacii
 Tempestas pretiosa freti, & bene nubila Phœbe.
 Neve, suum repetens, possessa in regna reponat
 Turbatas undarum animas, sua pignora, pontus,
 Cratitiis gemina occluduntur mœnibus ora,
 Ora ad aperta dolis aditu, sed clausa regressu,
 Et sua piscatrix partitur munera turba.
 Limite arundineo distinguit quisque paludes,
 Ordine sub duplici, parvus qua interjacet agger;
 Tum socios operi jungit, pretioque cœmtam
 Partem quisque suam custodit, & intima format
 Cuspide in morem geminato carcere claustra.
 Hic tractare manu libeat, seu figere telo

C 4

Pisces:

*Pisces : vimineis servantur in utribus illi,
 Hi lembo oclusi terebrato ; morte peremptos
 Pars secat in longum, falsoque adjungit acervo.
 Hinc rerum genti cunctarum suppetit usus,
 Hinc aurum, quo leta Ceres, quo munera Bacchi,
 Quo Pallas, vestesque una vectantur ad urbem.
 Ipsa mari propior Titanis conspicit ortum
 Undis clara suis ; Padus hinc, atque effluit inde
 Auster Primarum dextra, septentrio præbet
 Volanam læva, portus, & fluminis ora.
 De se si cupias cives audire loquentes,
 Ac etiam libeat parvis componere magna,
 Emula vel similis Venetæ celebrabitur urbi,
 Ut quantum longe, tantundem pullulet illi
 Ab radice minor ; medias fluxisse carinas
 Dat via per fluctus, sicco vestigia gressu
 Pars laterum firmat, crebris atque arcibus alte
 Innixa, Hadriacas imitatur pontibus artes.
 Si satyram spectes, & vatium jurgia quæras,
 Piscigenum vulgus cœnosas incolit ædes,
 Quas limus tetro corruptus complet odore.
 Turba comes, pravi culices ; ni rana palustris
 Officiosa tibi ad mensam lectumque recurret.
 Quæ mala Sidonius doluit pressisse Ravennam,
 Ordine perverso naturæ immota putrescit
 Unda, cadunt muri, fruitant cum turribus arces,
 Hærens cymba sedet, non surgit & ambulat æger,
 Ipse jacet Medicus, geminatis balnea flammis
 Argent, ad subitas conflaurant tecta favillas ;
 Viventes in aquis sitiunt, nant ossa sepulchris.*

Credere sit neutri. se nostris adstruat illic
 Certa fides oculis; civis nautæque nitere
 Inspexi vultus, Iani cum bruma coactum
 Astrinxit glacie stagnum, quam multa securis
 Frangeret ante ratem, atque aditus aperiret in undis.
 Tunc ego duratas pedibus tranare paludes
 Ludentes vidi mergos, fulicasque sequaces:
 Quin canibus lepores sectatus, ubi arida tellus
 Vix tenui tractu discriminat æquore valles,
 Et qua visceribus subter fons dulcis amaris
 Surgit aquæ, populis usum potumque ministrans.
 Scilicet hæc nobis oblectamenta paramus,
 Numine propitio. sospes Ferraria ludos
 Innocuos dabit, & rectæ bona gaudia mentis;
 Seria mox valido repetentur munia sensu.
 His ego jucundis adero comes, & fruor ultro
 Laxamenta petens animo. Quondam ipse tacentem
 Suscitât ad carmen plaudenti pectine musam;
 Nec semper rigidos arcus intendit Apollo.

XIX.

DIES VERNI, APVD VBIOS,

anno CID IDC XL.

N Ingit nocte, pluit mane, afflat tertia, fervet
 Sexta, gelat tum. Vnum quis putet esse diem?

C 5

XX. DE B. PE-